

Legaat: ik wil regeren na mijn overlijden — part 2

nieuws

Nieuws: tax, legal, particulieren,

02 november 2020

In eerdere bijdragen hebben we u al ingeleid in de wondere wereld van de schenkingen. Het ging dan enerzijds over de persoon van de schenker, die nog zo lang mogelijk over diens goederen wou blijven beschikken. Anderzijds beschreven we wat er gebeurt als de schenker na het overlijden wil regeren via de restschenking. De wens om te regeren vanuit het graf ligt aan de basis van deze huidige bijdrage.

Dit keer gaat men echter werken met een testament. Via het legaat wordt er pas na het overlijden aan het vermogen van de erflater getornd. Bovendien kan de erflater tot, bij wijze van spreke, vlak voor het overlijden nog wijzigingen aan het testament aanbrengen.

Er bestaan, net zoals bij schenkingen, een aantal manieren om het legaat te moduleren. Echter, wanneer de erflater wil regeren vanuit zijn graf, zijn er op vandaag twee aan de orde: het restlegaat (of het legaat met *fideïcommis de residuo*) of het legaat onder ontbindende voorwaarde.

Restlegaat

Het restlegaat is een legaat dat wordt opgenomen in een testament. Het gaat erom dat er twee begunstigden worden aangesteld in één enkel testament. Dat is het enige verschil met de restschenking. Voor het overige blijft de theorie hetzelfde. De eerste begunstigde erft in eerste instantie alles. De tweede begunstigde zal pas het legaat, althans wat er van overblijft, vererven na het overlijden van de eerste begiftigde.

Aangezien er twee beschikkingen plaatsvinden, zal ook de fiscus twee maal zijn deel van de koek willen. Zowel op het legaat naar de eerste begunstigde als op het restlegaat naar de tweede begunstigde, is men erfbelasting verschuldigd. De toepasselijke tarieven worden echter wel vastgeklikt: de tweede begunstigde zal belast worden alsof deze rechtstreeks van de erflater zou verkrijgen.

Legaat onder voorwaarde

Een alternatief voor het restlegaat is het legaat onder voorwaarde. Op zich is het eindresultaat hetzelfde, maar de weg er naartoe is anders. Bij het restlegaat zijn, zoals gezegd, sowieso twee begiftigden opgenomen. Er zijn met andere woorden twee beschikkingen, twee stappen. Bij het legaat onder voorwaarde is er finaal slechts één enkele beschikking. Hoe het juist in zijn werk gaat, komt u hierna te weten.

Welke voorwaarden kan men zo aan een legaat koppelen?

Een legaat onder voorwaarde werkt met de figuren van de ontbindende en opschortende voorwaarden. Door middel van een ontbindende voorwaarde treedt het testament meteen in werking. Echter, wanneer de voorwaarde in vervulling gaat, wordt dit retroactief teniet gedaan. Door middel van een opschortende voorwaarde stelt men de inwerkingtreding uit, tot het moment waarop de voorwaarde zich vervult.

Hoe werkt het legaat onder voorwaarde dan precies?

De eerste legataris zal de goederen onder ontbindende voorwaarde verkrijgen, terwijl de verkrijging van de tweede legataris onder opschortende voorwaarde zal plaatsvinden. De gestelde voorwaarde, is hetzelfde voor zowel de eerste als de tweede begiftigde.

De eerste begiftigde zal onmiddellijk de gelegateerde goederen erven. Het is pas op het moment dat de ontbindende voorwaarde zich vervult, dat de tweede begiftigde in het spel komt. Op dat moment vervalt het legaat ten opzichte van de eerste begiftigde. Vervult de voorwaarde zich echter niet, dan blijft ook de tweede begiftigde buiten beschouwing.

Wat is dan het verschil met het restlegaat?

Het grote verschil met het restlegaat is dat er nu slechts één begiftigde iets zal verkrijgen. Daardoor heeft deze recht op het oorspronkelijk gelegateerde bedrag, ongeacht of het nu om de eerste dan wel de tweede begiftigde gaat. Dat is een gevolg van de werking van de ontbindende voorwaarde: deze treedt retroactief in werking. Men gaat met andere woorden doen alsof dat legaat nooit heeft plaatsgevonden. Alle beschikkingen die de eerste begiftigde zou hebben gesteld ten opzichte van de gelegateerde goederen, zullen in principe dus ook vervallen.

Nog een onderscheid, en misschien wel het belangrijkste, is dat van de fiscaliteit. Aan het legaat onder voorwaarde hangt een financieel gunstig prijskaartje. Indien de voorwaarde tot vervulling komt, vindt er in principe een wijziging in de devolutie plaats. In dat geval kan men de heffing van de belasting herzien. Hieruit kan dan een aanvullende aanslag of een teruggave van rechten voortvloeien

Conclusie

Het restlegaat en het legaat onder voorwaarde kunnen volwaardige alternatieven voor elkaar zijn. Bij het restlegaat is het duidelijk: de eerste begiftigde erft en (enkel) als er nog iets overblijft, dan gaat het naar de tweede begiftigde. Zo klaar als een klontje.

Echter, het legaat onder voorwaarde moet u even extra aandacht geven. In eerste instantie inzake de tijdslijn, want de eerste begiftigde verkrijgt in eerste instantie goederen uit uw nalatenschap. Afhankelijk van de gestelde voorwaarde zal het mogelijks pas enige tijd later zijn dat men effectief kan beoordelen wie nu de zogenaamde “uiteindelijke begunstigde” van het legaat zal zijn. Hierdoor creëert u als erflater een periode van rechtsonzekerheid. Alle rechtshandelingen die de legataris gesteld heeft, zullen door de ontbindende voorwaarde ongedaan worden gemaakt. Dit wil zeggen dat alle beschikkingen en/of plannings die de legataris op zijn/haar beurt met het vermogen heeft uitgewerkt, worden tenietgedaan. Mogelijks is de tijdslijn niet te reconstrueren en zullen hierdoor conflicten ontstaan.

Vervolgens moet het gezegd worden dat de rechtspraak en rechtsleer niet eensgezind zijn over de geldigheid van bepaalde voorwaarden. Het is belangrijk dat de voorwaarden een vrije kans krijgen. Het mag namelijk niet de bedoeling zijn om een verboden erfstelling over de hand te organiseren.

Tenslotte verdient het legaat onder voorwaarde een bijzondere afweging van de voor- en nadelen. Het zal sowieso ook wat berekeningen vragen vooraleer de eerste legataris diens legaat zal willen aanvaarden of niet.

aternio legal staat u graag bij wanneer u overweegt om uw vermogen (voorwaardelijk) te regelen naar de volgende generatie(s).

Eveline Smet *senior manager legal*
e.smet@atern.io

Check atern.io/nieuws voor
meer finance, tax en legal
nieuws.

aternio